

## La biblioteca del P. Bartomeu Pou

ALEXANDRE FONT JAUME

Resultaria superflu glosar la importància que el llibre i tot el seu entorn adquireixen en la figura del jesuïta mallorquí Bartomeu Pou i Puigserver (1727-1802), un dels humanistes de més talla que ha produït Mallorca, el primer que compongué a Espanya una Història de la filosofia.

Tot i això, pot ser no estaria de més recordar que el P. Pou, certament un profund coneixedor dels clàssics, bé que en bona mesura desprovist d'un pensament original, va dedicar la seva vida a la tasca de renovar ("restaurar") la cultura espanyola i, sobretot, la filosofia, encara aferrada a l'escolasticisme. "Jo menyspreo de veritat la filosofia dijuna, àrida, lànguida, seca i bàrbara, i precisament implor als nostres homes un mode de filosofar fàcil, ric i erudit", deia a les seves *Theses Bilibitanae*<sup>1</sup>.

El remei era la saba de la llengua i la cultura clàssiques, és a dir, l'*eloquentia* i l'*eruditio*, projectant sobre el filòsof el model ciceronià de l'orador<sup>2</sup>. Un "programa" de renovació sens dubte molt atent a la forma, que ens fa entendre la dedicació de Pou al món dels llibres. En són bones mostres l'*Specimen*, trobat recentment pel prof. P. Quetglas<sup>3</sup>, a l'espera de la seva publicació, i el *Plan de una libreria selecta* o *Bibliotheca celebrium auctorum*.

D'aquí l'interès de la Biblioteca de Pou, el catàleg de la qual inclogué el P. Lluís de Villafranca al t. IV, pp. 547-569 del seu manuscrit *Misceláneas históricas* (conservat a la Biblioteca Vivot), amb el títol: "Catalogo de los Libros de la Libreria del P. Bartolomé Pou celebre Ex-Jesuïta Mallorquin, la que para en poder del Dr. Dn. Simon Bordoy Pro. y Vicaro. de Villa-Franca".

Es tracta d'una llista de llibres ordenats alfabèticament<sup>4</sup> pel nom de l'autor (normalment en genitiu), seguit del títol de l'obra i del format. En cap cas consta la data d'impressió, i molt excepcionalment (núms. 8, 65), figura el lloc o l'impressor; el títol apareix constantment abreujat, i, en algunes ocasions, falta completament (núm. 91), o

---

<sup>1</sup> A. FONT - S. TRIAS: *Las Tesis de Calatayud*, Barcelona, 1992, pp. 9-31.

<sup>2</sup> Aquest model consisteix en la conjunció d'un coneixement enciclopèdic i d'unes regles de retòrica: *nemo potest esse laude cumulatus, nisi erit omnium rerum magna atque artium scientia consecutus* (*De oratore*, I, 20).

<sup>3</sup> P. J. QUETGLAS: "Un manuscrit del "Specimen" del pare Pou (Bib. March, Ms. 4o. 513)", *Anuari de Filologia, studia Graeca et Latina*, volum XIV, Barcelona, 1991, núm. 103.

<sup>4</sup> S'adopta un criteri alfabètic no sempre seguit pel transcriptor: S. Cipriani (núm. 85) segueix S. Cirili; Ovidi (núms. 233-234) va abans d'Orosi (núm. 235) i Plutarchi (núm. 269-270) abans de Plini, per no esmentar més que alguns exemples.

no figura el nom de l'autor i no s'especifica que es tracta d'una obra anònima. Hi hem d'afegir algunes lectures inexactes (com un molt dubtós **Chrisolores**, amb un incorrecte *Etoremata*, o un **Torcellini** per comptes de **Forcellini**). Denoten, en conjunt, un cert desconeixement per part del qui fa la llista de les obres, i aixó ens duu a pensar que la font del "Catálogo" és, versemblantment, un document notarial, pot ser l'inventari de la donació, pel Sr. Josep Sunyer al Dr. Simó Bordoy, de la biblioteca poviana, com indica la falta d'obra no impresa, que havia anat a parar a altres mans.

El P. Pou, en efecte, deixà la seva llibreria al Sr. Josep Sunyer i Camps, prevere, potser agrait per l'acolliment que havia rebut a casa seva, al carrer d'en Gater de Ciutat, on el P. Pou va viure probablement entre 1798, data del seu retorn a Mallorca, i 1801, any en què Pou es refugia a Algaida, temorenc de la Reial Ordre de Carles IV.

El Sr. Josep Sunyer era<sup>5</sup>, un "joven de grandes esperanzas (que una prematura muerte causada del demasiado estudio frustraron) a quien <Pou> enseñó el Griego y perfeccionó en la lengua Latina" i que, sens dubte, sentia gran afecció pels llibres; el propi P. Pou el recomana al marquès de la Romana com a bibliotecari de Montision<sup>6</sup>.

De la importància d'aquesta biblioteca tenim la notícia que ens dóna<sup>7</sup> el P. Villafranca, és a dir, que el P. Pou "no traxo a Mallorca más que la tercera parte de sus libros, y sin embargo de esto es la más famosa su Biblioteca de cuantas hay en Mallorca de particulares, excepto la del Emmo. Cardenal Despuig. Hay en ella todos los autores clásicos griegos latinos, y otros muchos de Autores modernos, como la Gallia Christiana, el Glossarium de Du Change (*sic*), la Biblioteca de Nicolás Antonio etc. El Dr. Joseph Suñer a su muerte la donó al Dr. Dn. Simón Bordoy, Colegial de Ntra. Sra. de la Sapiencia<sup>8</sup>, y está estimada en 2.500 pesos fuertes".

La biblioteca, per tant, era incompleta, i al "Catálogo" no hi figura tampoc l'obra no impresa, que segons notícies del propi P. Lluís de Villafranca, el Dr. Josep Sunyer deixà al seu cunyat, el doctor en Medicina Joan Pelegrí, home cultivat, que féu gestions a Madrid per tal de publicar l'*Herodot* del P. Pou.<sup>9</sup>

Fóra impossible deduir quins llibres incloïen les dues terceres parts que l'humanista va deixar a Itàlia, o "regaló a algunos de sus amigos"; però algunes absències són significatives. En primer lloc, la pròpia obra impresa (ja hem vist el destí de la no impresa) del P. Pou no apareix en el "Catálogo"; sens dubte, l'havia donada a amics i

<sup>5</sup> Cf. p. 513, t. V del manuscrit LL. de VILLAFRANCA: *Misceláneas históricas relativas a cosas de Mallorca*, de la Biblioteca Vivot. Agreecs a P. de Montaner les facilitats que m'ha donat per tal de consultar-lo.

<sup>6</sup> Segons carta transcrita per M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 212-213, núm. 412, l'original de la qual es troba actualment a la Biblioteca March.

<sup>7</sup> LL. de VILLAFRANCA: *Misceláneas históricas ...*, V, 515-516.

<sup>8</sup> Aquí es perd el rastre de la llibreria del P. Pou. No sabem el destí que li donà el Dr. Simó Bordoy, però és segur que no la legà a la Sapiència, perquè no figura a la seva biblioteca.

<sup>9</sup> Com afirma el P. Villafranca, "el Dr. Juan Pelegrí, médico de Palma, tiene el original, he ohido decir si lo quieren dar a la imprenta" (LL. de VILLAFRANCA: *Misceláneas históricas ...*, 519). Ho confirmen les gestions fetes amb aquest objectiu pel Sr. Josep Cerdà a Madrid, segons consta a la carta que envià al Sr. Damià Estelrich, s/d., conservada a la Biblioteca March, ms. Sí és cert, d'altra banda, que existia almenys un altre manuscrit, en poder del Sr. Bartomeu Cloquell, prevere.

familiars.<sup>10</sup> A més a més tenim constància documental d'altres llibres que pertanyeren al P. Pou, i no consten al "Catálogo". És el cas, per citar només alguns exemples fàcilment constatables, de la nombrosa bibliografia que manejà per escriure les *Theses Bilbilitanae*; així, els 5 toms de la *Història de la filosofia* de Brucker, obra de la qual comenta<sup>11</sup> el P. Pou, en carta dirigida el 3 d'octubre de 1762 al Sr. Josep Finestres: "amigo, he logrado una historia completa de la filosofia por Jacobo Bruckero, académico de Berlín, en 5 tomos de quarto mayor (...) por 32 pesetas con bella encuadernación" A una altra carta<sup>12</sup> li diu: "tengo los tres tomos de Stanleio por Oleario, y me han servido mucho; tengo a Diogenes Laertio por Menagro; tengo a Sexto Empírico"; sols aquest darrer figura al "Catálogo". El mateix passa amb la biografia que, per encàrreg del futur cardenal Despuig, dedicà a la aleshores beata Catalina Thomasa; ni el *Ristretto* que escrigué Joan Francesc Masdeu, ni l'hagiografia de Pere Joan Coll apareixen al "Catálogo",<sup>13</sup> tampoc les fonts que forçosament havia de manejar per al seu projecte d'una "historia patria" (sens dubte de les Balears), en la qual havia de cantar les glòries dels Verí i els seus protectors.

D'altres obres res no podem dir, perquè la insuficiència de les referències no ens en permet una segura identificació. No sabem, per exemple, si el llibre citat al núm. 153 és la versió d'Homer a cura de P. Wesemligio, editada a Amsterdam, 1760, que fou l'emprada pel P. Pou, o si es tracta d'una altra edició i, per tant, aquella no hi figura.

El cas contrari també es produeix. Així, no deixa de resultar sorprenent l'existència d'un Du Cange, glossari d'una llatinitat "bárbara" i "inmunda", en paraules<sup>14</sup> del P. Pou, que li produeix "repugnancia"; o d'una gramàtica àrab, cultura per la qual sent<sup>15</sup> el més complet menyspreu: "Dios no hizo a los árabes aptos para la filosofía".

Sigui com sigui, com ja hem recollit abans, la biblioteca del P. Pou a Palma comptava amb prou nombre de llibres, en opinió del P. Ll. de Villafranca, tot i que "no traxo a Mallorca más que la 3ª. parte de sus libros", per "sin embargo de esto" ser "la más famosa de las particulares", "excepto la del Emmo. cardenal Despuig", que el P. Pou, durant el desterrament a Itàlia, tant va contribuir a formar. Aquesta biblioteca despuigiana fou transportada a Mallorca en 68 caixons; gràcies al llistat del P. Lluís de Villafranca<sup>16</sup> coneixem el contingut de 46 d'aquests caixons: 953 obres, algunes incompletes. No obstant, el cardenal devia disposar, a més a més dels llibres procedents d'Itàlia, d'altres importantíssims fons, com el que adquirí a València, quan n'era arquebisbe, del canonge J. B<sup>a</sup> Hernan. J. M<sup>a</sup> Bover<sup>17</sup> eleva el nombre total de llibres a 12 500.

<sup>10</sup> Els seus descendents encara ara en conserven algunes (les *Theses*, per exemple, que el P. Pou deixà al fill de la seva germana Antonina).

<sup>11</sup> "Epistolari de Josep Finestres", *Documents per a la història cultural de Catalunya* serie II, volum II, Barcelona, 1934, núm. 813, 225.

<sup>12</sup> "Epistolari de Josep Finestres", *Documents per a la història cultural de Catalunya* serie II, volum II, Barcelona, 1934, p. 214.

<sup>13</sup> M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 185-186.

<sup>14</sup> A. FONT - S. TRIAS: *Las Tesis de Calatayud*, Barcelona, 1992, 112.

<sup>15</sup> *Ibid.*, pp. 142-143.

<sup>16</sup> LL. de VILAFRANCA: *Misceláneas históricas* ..., IV, 516-543.

<sup>17</sup> J. M. BOVER: *Noticia histórico-artística de los de los museos del eminentísimo Sr. Cardenal Despuig*, Palma, 1846, pp. 216-223.

Altres biblioteques de membres de la noblesa igualaven o superaven el nombre de llibres que tenia el P. Pou. La del marquès de Campofranco estava formada per més de 365 obres,<sup>18</sup> la del marquès de la Romana, de qui abans s'ha esmentat la relació amb Pou, tenia 18.215 volums, que foren traslladats a Mallorca<sup>19</sup> l'any 1810. Era una de les millors d'Espanya.

El total econòmic de la biblioteca era sens dubte molt elevat. Al temps de la donació de Sunyer a Bordoy, estava valorada en "2.500 pesos fuertes", quantitat sens dubte molt important. Sols a títol de curiositat, es pot indicar que el Sr. Josep Finestres escrivia<sup>20</sup> el 9 de juny de 1762 al Sr. Ignasi de Dou que havia comprat per 19 lliures i 14 sous (per tant, 394 sous) "el Flórez, Historia de las reynas, Binner, Apparatu eruditionis, Schaarz, Institutiones juris publici i Stanlei, Historia philosophica"; que per "un Tucídides con las notas de Enrique Stephano, Juan Udrion, Josep Waz y Carlos Ducker de la edición de Amsterdam, año 1731, en folio y pasta", com el que figura al núm. 331 del "Catálogo", es pagaren 236 reals,<sup>21</sup> i que per un "Herodoto con las notas de Valkenaro y Vesenlingio, de la edición de Amsterdam de 1763" -pot ser igual que la del núm 153 o 154- del "Catálogo" es pagaren 232 reals.<sup>22</sup> Això sense tenir en compte edicions forçosament cares: el mateix P. Villafranca esmenta com a llibres valuosos el Du Cange, la *Gallia Christiana* (començada el s. XVIII i continuada unes quantes vegades el XVIII i el XIX), i la *Biblioteca* de Nicolás Antonio, obres certament monumentals. Hi podríem afegir, entre d'altres, *l'Espanya sagrada* (els 32 primers toms, que figuren al "Catálogo" arriben a 1776), la *Biblia* hebrea, les edicions poc freqüents, com la *Nueva idea de la tragedia antigua*, de González de Sales, les obres d'Herodià, el *De bello Belgico* -probablement una primera edició- *Los cristiados*, traducció en vers de Juan Martín Cordero, i, especialment, la sorprenent quantitat d'edicions d'autors grecs i llatins.

Però més que pel nombre de volums, o el seu valor econòmic, la llibreria del P. Pou fou famosa perquè "hay en ella todos los autores clásicos griegos y latinos", com diu el P. Villafranca amb evident exageració.

Algunes dades al respecte, sempre dins la relativitat estadística en què ens movem, poden resultar d'alguna utilitat:

Supera lleugerament un 23% el nombre d'obres de la biblioteca del P. Pou de temàtica religiosa. Constitueixen, com era de suposar, un nucli molt important. Si alguna conclusió es pot extreure, pot ser aquesta seria la de situar el P. Pou en unes posicions bastant conservadores, i la de mostrar el seu interès per la història de

<sup>18</sup> LL. de VILLAFRANCA: *Misceláneas históricas* ..., 557-570.

<sup>19</sup> J. LLABRÉS BERNAL "La Biblioteca del Marqués de la Romana en España", *BSAL*, XVIII, pp. 60-62. El llistat de la llibreria es publicà a Madrid, el 1865 (imprenta de Francisco Roig), amb el títol *Catálogo de la Biblioteca del Excmo. Sr. D. Pedro Caro y Sureda*. Agreeesc al prof. B. Cantarellas les facilitats que m'ha donat per consultar-ne un exemplar.

<sup>20</sup> "Epistolari de Josep Finestres", *Documents per a la història cultural de Catalunya* serie II, volum II, Barcelona, 1934, núm. 796, 211.

<sup>21</sup> L. GIL: *Panorama social del Humanismo español*, Madrid, 1981, 702.

<sup>22</sup> L. GIL: *Panorama social del Humanismo español*, Madrid, 1981, 703.

l'Església, i especialment pel galicanisme, que Pou criticà sempre amb acritud, com era d'esperar.<sup>23</sup>

- Quasi un 53% dels llibres estan dedicats a Grècia i a Roma; sobretot, edicions d'obres, importants o secundàries, i de la més variada temàtica; a gramàtica, a oratòria i als aspectes de civilització en segon terme. D'aquest percentatge, un poc més de la meitat (gairebé un 53%) correspon a Grècia, i la resta a Roma.

Això suposa un canvi radical de mentalitat en el P. Pou, que evolucionarà des d'una clara prevenció envers el fet cultural grec, que considera perillós, i una sobrevaloració del llatí, a les *Theses Bilbilitanae*<sup>24</sup>, a unes posicions obertes a les llengües romàniques i de gran interès pel grec, actitud que es pot situar dins els corrents filohelènics del neo-humanisme aleshores de moda.

- Dades també d'interès, sempre dins les coordenades de relativitat en què ens movem, són les referents a la llengua del conjunt de les obres:

\* Arriba a un 80 % el percentatge de llibres escrit exclusivament o preferentment, en llatí o grec.

\* Quasi un 8 % estan escrits, total o parcialment, en italià.

\* Un 6.3 % de llibres està en castellà.

\* Un 2.6 % estan en francès.

No sembla especialment significatiu que la immensa majoria de llibres estigui en llatí o en grec, tractant-se de la biblioteca d'un humanista, ni que, fruit del seu temps, utilitzi bibliografia francesa; tampoc el fet que s'hi trobin llibres en italià, donat els anys d'expulsió que passà a Itàlia; però la freqüència relativa d'aquest darrer grup de llibres (superior a la dels escrits en castellà) pot indicar que el P. Pou no es mantengué, en realitat tan aliè a la cultura italiana com suposa el P. Batllori quan afirma que "fue uno de los pocos jesuitas cultos que vinieron a Italia sin entrar para nada en la vida cultural italiana".<sup>25</sup>

Una altra característica defineix la llibreria del P. Pou, enfront precisament de la llibreria "rival" o, millor dit, "superior", com pensava el P. LL. de Villafranca: la del cardenal Despuig. Com sabem per la correspondència que mantengueren, el P. Pou

<sup>23</sup> Defensant l'autoritat del Summe Pontífex, per damunt, fins i tot, de la persona del Papa. Com resulta clar a la correspondència, íntima, amb el canonge Ramon Foguet. Cf. M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 195 ss.

<sup>24</sup> A. FONT - S. TRIAS: *Las Tesis de Calatayud*, Barcelona, 1992, 19-20.

<sup>25</sup> M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 103. Sí és cert que el P. Pou es considerarà sempre una víctima de la Fortuna, i Itàlia el lloc del desterrament. És, per tant, comprensible una actitud de certa hostilitat envers aquest país, una hostilitat que el P. Batllori ha vist molt bé (M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 114-115), i que queda reflectida a diversos escrits. Un bon exemple podria ser la carta a Fabri (M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, Mallorca, 1946, 115), del 16 d'octubre de 1783, que tradueix: "Malgrat visqui a Bolònia, som molt lluny dels afers d'aquesta ciutat. Per a mí, que vagin de cap a l'infern. Doncs què m'importen uns problemes més insignificants que el caure d'una nou? Jo m'amag en els meus estudis i en els meus llibres, i m'hi embolic tot el que puc per tal de parlar amb Horaci".

adquirí nombrosos llibres per a la biblioteca d'aquell,<sup>26</sup> fins i tot demana en certa ocasió al futur cardenal que li enviï el catàleg de la seva llibreria, per tal de completar-la a Itàlia.<sup>27</sup> Tot al contrari, la biblioteca del P. Pou no és "d'encàrrec", i respon, per tant, als gusts i àdhuc a la personalitat de l'il·lustre humanista.

*Catalogo de los Libros de la libreria del P. Bartolome Pou celebre Ex-Jesuita Mallorquin, la que para en poder del Dr. Dn. Simon Bordoy Pro. y Vicaro. de Villa-Franca.*

A			
1.-	<b>Abrahi</b>	<i>In Ciceronis orationis</i>	1 fol
2.-	<b>Anachreontis</b>	<i>Carmina</i>	1 4 <sup>o</sup>
3.-	<b>Anachreontis</b>	en Italiano por Corsini	1
4.-	<b>Anachreontis</b>	<b>et</b>	
	<b>Saphus</b>	<i>Carmina</i>	1
5.-	<b>Aristophanis</b>	<i>Comediae cum notis et indicibus Krusteri</i>	1 fol
6.-		<i>Antologia poetica greco-latina = Alloix</i>	1
7.-		<i>Antologia Sacra</i>	1
8.-	<b>Antonii (Nicolai)</b>	<i>Bibliotheca Hispana vetus et nova, Romae impressa</i>	4 t fol
9.-		<i>Antonini Itinerarium cum notis Zuritae</i>	14 fol
10.-	<b>Antoninus (M)</b>	<i>De rebus suis cum notis</i>	1 4 <sup>o</sup>
11.-	<b>Anunciacion (Juan de la)</b>	<i>La inocencia vindicada</i>	1
12.-	<b>Apollonii Rhodii</b>	<i>Argonauticon</i>	1 4 <sup>o</sup>
13.-	<b>Aquino (Caroli de)</b>	<i>Lexicon militare</i>	2 fol
14.-	<b>Arbunotii</b>	<i>Tabulae</i>	1 4 <sup>o</sup>
15.-	<b>Aristotelis</b>	<i>Opera cum comentario Duval</i>	4 fol
16.-	<b>Aristotelis</b>	<i>De moribus interprete Lambrino</i>	1 4 <sup>o</sup>
17.-	<b>Aristotelis</b>	<i>Rhetorica grece</i>	1
18.-	<b>Arrianii</b>	<i>De expeditione Alexandri Magni = Brugensis</i>	1 fol
19.-		<i>Artificiosae memoriae fundamenta</i>	1
20.-	<b>Athenei</b>	<i>Deipnosophistarum Libri XV cum notis Casauboni</i>	fol ldupl
21.-	<b>Athenei</b>	<i>it (sic) cum notis Dalichampii</i>	1 fol.
22.-	<b>Azorii</b>	<i>Institutiones morales</i>	3 fol.

<sup>26</sup> En aquest sentit el P. Pou escriu al cardenal Despuig: "Desig que em facis saber que em manes fer dels llibres, escrits, gravats que, per encàrrec teu, he comprat en gran quantitat". He tret i traduït la cita de l'*Epistula IV* de la correspondència amb el cardenal Despuig, publicada per M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig*, 240-242.

<sup>27</sup> M. BATLLORI: *Cartas del Padre Pou al cardenal Despuig, Epistula V*, Mallorca, 1946, 243-245.

## B

23.-	<b>Balduinus de Calceo et Nigronius</b>	<i>De caliga veterum</i>	1 12
24.-	<b>Barthelemi (Mr.)</b>	<i>Viaggio de Ana carsi tradotto</i>	12
25.-	<b>Barthotimos</b>	<i>Votum pro Immaculata conceptione adversus Lampridium</i>	1
26.-	<b>Baudrant</b>	<i>Geographia</i>	2 fol
27.-	<b>Becani</b>	<i>Opera</i>	2 fol
28.-	<b>Becani</b>	<i>Analogia vets. et novi Testamti.</i>	1 fol
29.-	<b>Becussi</b>	<i>Ars metrica Grecorum</i>	1 4º
30.-	<b>Belarmini (Carls.)</b>	<i>Opera</i>	1 fol
31.-	<b>Belarmini (Carls)</b>	<i>Apologia</i>	1
32.-		<i>Biblia hebrea</i>	leh 16
33.-		<i>Biblia Greco-latina</i>	3 fol
(Pàgina 348)			
34.-	<b>Bibliothecarii (Anastasii)</b>	<i>Historia Ecclesiastica</i>	4 fol
35.-		<i>Bibliotheque d'un home de gout.</i>	4 12
36.-	<b>Bidermani (Jacob.) S. J.</b>	<i>Heroum Epistolae</i>	1
37.-	<b>Bonotti</b>	<i>De existentia Dei .</i>	1
38.-	<b>Bovio</b>	<i>Miracoli delle Virgine.</i>	3 8º
39.-	<b>Bouter</b>	<i>Recherches et Dissertations sur Herodote.</i>	1 4º
40.-	<b>Brissonii (Barnab.)</b>	<i>De formulis et solemnibus populi Romani verbis.</i>	1 4º
41.-	<b>Bucanam</b>	<i>Rerum Schoticarum.</i>	1 8º
42.-	<b>Budei</b>	<i>Commenta. linguae graecae.</i>	1 4º
43.-	<b>Buffier</b>	<i>Geographia.</i>	1 8º

## C

44.-	<b>Calabri</b>	<i>Carmina .</i>	1 4º
45.-		<i>Calixto y Melibea (Tragicomedia).</i>	1 4º
46.-	<b>Campani (Edmundi) S.J. Martyris in Anglia</b>	<i>Opuscula.</i>	1
47.-	<b>Cani (Melchiors.)</b>	<i>Opera.</i>	1 4º
48.-	<b>Canisii S.J.</b>	<i>Cathecismus Catholicus grece et hebraice cura Georgii Mays.</i>	1
49.-	<b>Cantelius</b>	<i>De Roma. Republica .</i>	1 8º
50.-	<b>Canteri</b>	<i>Varie lectiones.</i>	1
51.-	<b>Capmani</b>	<i>Filosofia de la eloquencia.</i>	1
52.-	<b>Cassiodori</b>	<i>Hista. tripartita.</i>	1
53.-	<b>Castelli</b>	<i>Lexicon medium greco-latinum.</i>	1
54.-	<b>Castrucci</b>	<i>De bello Italico.</i>	2 4º
55.-	<b>Castrucci</b>	<i>De rebus ad Velitres.</i>	1 4º
56.-		<i>Catalogo de librerias.</i>	1 1
57.-	<b>Caton</b>	<i>De re rustica en Italiano.</i>	3
58.-	<b>Catrou</b>	<i>Historia Romana.</i>	16 4º
59.-	<b>Catulli, Tibulli, Propertii</b>	<i>Opera cum Galli fragmentis.</i>	1

60.-	<b>Causini (Nicolai)</b>		
	<b>S.J.</b>	<i>De eloquentia sacra et humana.</i>	1 4º
61.-	<b>Causini (Nicolai)</b>		
	<b>S.J.</b>	<i>Symbolica.</i>	1
62.-	<b>Cervantes</b>	<i>Historia de D. Quixote por la Academia.</i>	4 8º
63.-	<b>Chanut</b>	<i>Virginis Mysteria.</i>	1
64.-	<b>Chrisolorae</b>	<i>Etoemata (sic).</i>	1
65.-	<b>Ciceronis</b>	<i>Opera cum notis Oliveti. Geneva.</i>	9 4º
66.-	<b>Ciceronis</b>	<i>Orationes en latin e Italiano por Alexandro Bandiera</i>	7 4º
67.-	<b>Ciceronis</b>	<i>De Officiis, senectute, Amicitia (sic) ett. en latin , Italiano.</i>	1 4º
68.-	<b>Ciceronis</b>	<i>Epistola ad familiares cum formulis latinis Stephani Doletti.</i>	3 4º
69.-	<b>Ciceronis</b>	<i>Academicorum = Turnebi</i>	1 4º
70.-	<b>Cittadino</b>	<i>Diccionario .</i>	2 8º
71.-	<b>Clementis Alexandrini</b>	<i>Opera.</i>	2 fol
72.-	<b>Clementis XI</b>	<i>Constitutio Unigenitus</i>	4 fol
73.-	<b>Coens</b>	<i>De origine Beguinarum</i>	1
74.-	<b>Cluveri</b>	<i>Geographia.</i>	1
(Pàgina 549)			
75.-	<b>Columella</b>	<i>De re rustica</i>	1 8º
76.-	<b>Columella</b>	<i>De re rustica en Italiano por Pagani</i>	7
77.-		<i>Concordiae Bibliarum.</i>	1 fol.
78.-	<b>Conimbricensis</b>	<i>in Aristotelem.</i>	1 4º
79.-	<b>Conradi</b>	<i>Apothegmata .</i>	1
80.-	<b>Cortes</b>	<i>Observationes in Gazzanigam.</i>	2 4º
81.-	<b>Cresollii</b>	<i>Theatrum veterum Rhetorum.</i>	1
82.-	<b>Cruchii (Nicol.)</b>	<i>De comitiis Romanorum.</i>	1
83.-	<b>Curtius (Q.)</b>	<i>De rebus gestis Alexandri Magni cum notis variorum</i>	1
84.-	<b>S. Cyrilli Hierosolimitani</b>	<i>Op.</i>	1 fol.
85.-	<b>S. Cypriani</b>	<i>Opera cum notis Pamelii</i>	1 fol.
<b>D</b>			
86.-		<i>De libertatibus eclae. Gallicanae.</i>	1
87.-	<b>Demostenis</b>	<i>Opera.</i>	1
88.-	<b>Demostenis</b>	<i>Opera en francés con las de Eschine por Auger.</i>	5 8º
89.-	<b>Demostenis</b>	<i>Opera en Italiano por Cesarotti.</i>	6
90.-		<i>De mutata Romanorum nominum ratione.</i>	1 4º
91.-	<b>Denina (Carlos).</b>		2 4º
92.-		<i>Diccionario de la Lengua Castellana por la Academia Española.</i>	1 fol
(pàgina 549)			
93.-	<b>Diodori Siculi</b>	<i>Historia a Wesenlingio.</i>	2 fol
94.-	<b>Diomedis, Phocei, Prisciani, Capri, Agretii, Servii et Sergii</b>	<i>Opuscula = Aivis?</i>	1
95.-	<b>S. Dionisii Areopagitae</b>	<i>Opera.</i>	2 fol.

96.-	<b>Dionisii</b>	<i>Orbis descriptio cum notis variorum</i>	1 8º
97.-	<b>Dioscorides</b>	trado. por Laguna.	1 fol.
98.-	<b>Diosdado</b>	<i>De disciplina Arcani.</i>	1 8º
99.-		<i>Dissertation sur le Dieu Serapis.</i>	1 4º
100.-	<b>Du Fresne</b> (Caroli)	<i>Glossarium mediae et infimae Latinitatis</i>	6fol.

**E**

101.-	<b>Eliani</b>	<i>De natura animalium.</i>	2 4º
102.-	<b>Eliani</b>	<i>Varia Historia.</i>	1 8º
103.-	<b>Empyrici (Sexti)</b>	<i>Opera cura Herveti</i>	1 fol
104.-	<b>Ennii</b>	<i>Opera a Columna.</i>	1 4º
105.-	<b>Epicteti</b>	<i>Enchiridion.</i>	112?
106.-	<b>S. Epiphanii</b>	<i>Opera.</i>	2fol.
107.-	<b>Erpenii</b>	<i>Rudimenta linguae Arabicae.</i>	1 4º
108.-	<b>Euclidis</b>	<i>Opera.</i>	1
109.-	<b>Eusebii, Sosomeni,</b> Socratis etc.	<i>Historia Ecclesiastica greco-latina cum notis Valeisi.</i>	3fol.
110.-	<b>Eusebii</b>	<i>Della preparazione evangelica.</i>	1
111.-	<b>Eustathius</b> (página 550)	<i>In Homerum.</i>	3fol.

**F**

112.-	<b>Fabricii</b>	<i>Bibliotheca graeca.</i>	14 4º
113.-	<b>Fabricii</b>	<i>Bibliotheca Latina .</i>	3 8º
114.-	<b>Finestres</b>	<i>Inscriptiones Romae.</i>	1 4º
115.-	<b>Flacci (Valerii)</b>	<i>Argonauticon cum notis.</i>	4º
116.-	<b>Fleury</b>	<i>Histoire ecclesiastique.</i>	17 8º
117.-	<b>Flores</b>	<i>España sagrada.</i>	32 4º
118.-	<b>Flores</b>	<i>Reynas catolicas.</i>	2 4º
119.-	<b>Flores</b>	<i>Clave historial.</i>	1 4º
120.-	<b>Fonseca</b>	<i>In Metaphm. Aristots.</i>	2 4º
121.-	<b>Fontana</b>	<i>Animadversiones.</i>	1
122.-	<b>Fuente</b>	<i>Sucesion real de España.</i>	3

**G**

123.-	<b>Gallei</b>	<i>Oracula Sybillina.</i>	2 4º
124.-		<i>Gallia Christiana.</i>	12fol.
125.-	<b>Gallimachi</b>	<i>Hymni cum notis.</i>	1 4º
126.-	<b>Gallucci</b>	<i>De Bello Belgico .</i>	1fol.
127.-	<b>Gambarella</b>	<i>Antitetorum .</i>	2
128.-	<b>Gambarellus</b>	<i>in Terentium.</i>	1
129.-	<b>Gardini</b>	<i>L'anima humana.</i>	1 4º
130.-	<b>Gase</b>	<i>Grammatica graeca .</i>	1
131.-	<b>Gassendi</b>	<i>Epicurus .</i>	1fol.
132.-	<b>Gassendi</b>	<i>Id.</i>	2fol.
133.-	<b>Gasset</b>	<i>Historia della Chiesa del Giapone.</i>	4 4º
134.-	<b>Gelii (Auli)</b>	<i>Noctes Atticae cum notis.</i>	1 4º
135.-	<b>Genuensis</b>	<i>Elementa Theologiae.</i>	2fol.
136.-	<b>Gifanii (Oberti)</b>	<i>In librm. Politicorum Aristotelis.</i>	1
137.-	<b>S. Giovan</b> Crisostomo	<i>El sacerco. en griego e Italiano.</i>	1 4º

138.-	<b>Gonzaga (Scipion)</b>	<i>De rebus suis.</i>	1fol.
139.-	<b>Gonzalez de Salas</b> (Dn. Jusepe Ant.)	<i>Nueva idea de la Tragedia antigua</i>	2 4º
140.-	<b>Gravinae (Janse)</b> <b>Vincentis)</b>	<i>Seti opera seu originum juris civils. l.3. et de Romo. I. l. 1 cum notis Gotpridi Mascorsi .</i>	1 4º
141.-	<b>Grotii</b>	<i>De jure belli et pacis .</i>	2 4º
142.-	<b>Gualteri</b>	<i>Tabulae chronographica Ecclesiae.</i>	1fol.
143.-	<b>Guevara</b>	<i>Menosprecio de la corte y alabanza de la aldea.</i>	1 8º
144.-		<i>Guida spirituale per l'anno santo.</i>	1
145.-	<b>Guirlandini (Melchioris)</b>	<i>Papyrus.</i>	1

## H

146.-	<b>Halicarnase (Dionide)</b>	<i>Delle cose antique de Rome.</i>	1
147.-	<b>Heliodori</b>	<i>Ethiopicorum = Parey.</i>	1
148.-	<b>Heliodori</b>	<i>Storia Etiopica en Italiano.</i>	1
149.-	<b>Hermogenis</b>	<i>Ars oratoria cum com. Gasparis Laque (sic).</i>	1
150.-	<b>Herodiani</b>	<i>Opera cum notis grece.</i>	1
151.-	<b>Herodiani</b>	<i>Historia .</i>	1
152.-	<b>Herodoti</b>	<i>Opera greco-latina.</i>	1fol.
(página 551)			
153.-	<b>Herodoti</b>	<i>Historiarum libri IX graece, cum notis.</i>	1 fol.
154.-	<b>Herodoti</b>	<i>Sus obras traducidas en francés, con notas críticas, un ensayo sobre su cronologia etc. por Mr. Larcher</i>	7 4º
155.-	<b>Hervas</b>	<i>Della carità.</i>	1
156.-	<b>Heynsii</b>	<i>Crexundia .</i>	1
157.-	<b>Hesychii</b>	<i>Lexicon graecum cura N. Schow.</i>	1
158.-		<i>Historia Franciae Pars IV.</i>	1
159.-	<b>Homeri</b>	<i>Opera grece.</i>	2 8º dup.
160.-	<b>Homeri</b>	<i>Opera greco-latina.</i>	1
161.-	<b>Homeri</b>	<i>In Cererem .</i>	1 8º
162.-	<b>Horatii Flacci</b>	<i>Opera cum notis Berceley.</i>	1
163.-	<b>Horatii Flacci</b>	<i>Opera cum notis Juvencii.</i>	1
164.-	<b>Houdry</b>	<i>Bibliotha. predicat.</i>	8fol.

## I

165.-		<i>Index librorum prohibitorum Benedicti XIV jusu editus.</i>	1 8º
166.-		<i>Institutum Societatis Jesu.</i>	2fol.
167.-		<i>Interrogationes Theologicae.</i>	1 4º
168.-	<b>S. Irenaei</b>	<i>Opera.</i>	2fol.

169.-		<i>Isette in Thebe Tragedia Desohilo .</i>	1 4º
170.-	<b>S. Isidori</b>	<i>Opera</i> ab Arevalo.	2 4º
171.-	<b>Isocratis</b>	<i>Opera</i> cum notis Wolfii.	1fol.
172.-	<b>Young</b>	<i>Lessempio della Francia.</i>	1 4º

**J**

173.-	<b>Jamblicus</b>	<i>De Mysteriis Egipsiorum, Chaldeorum, Asiriorum, Proclus in Platonem etc.</i>	1
174.-	<b>Justini</b>	<i>Historia</i> cum notis.	2
175.-	<b>Iuvenalis et Persii</b>	<i>Satyrae</i> cum notis variorum = Schevelius	1
176.-	<b>Iuvenalis et Persii</b>	cum notis.	1

**L**

177.-	<b>Labbé (Philippi)</b>	<i>Concordia sacrae et profanae chronologiae . I</i>	4 12
178.-	<b>Labbé (Philippi)</b>	<i>Accentus graecae linguae.</i>	1
179.-	<b>Lactantii</b>	<i>Opera</i> cum notis. varm.	2 4º
180.-	<b>Ladvocat</b>	<i>Dizionario Storico de tutti gli homini illustri.</i>	3 4º
181.-	<b>Launoy</b>	<i>Regia in Matrimonium potestas.</i>	1 4º
182.-		<i>L'Aveugle de la Montagne.</i>	1 8º
183.-	<b>Leon (P. Luis de)</b>	<i>Nombres de Christo.</i>	1 4º
184.-	<b>L'Evesque (Mr.)</b>	<i>Histoire de Rusye.</i>	5 8º
185.-		<i>Lettere Pastorale de l'Eveque de Soissons.</i>	1 1?
186.-		<i>Lexicon Hebraicum.</i>	2fol.
187.-	<b>Libanii</b>	<i>Epistolae.</i>	1 fol.
188.-	<b>Lipsii (Justii)</b>	<i>Opera.</i>	3fol.
189.-	<b>Livii (Titi)</b>	<i>Opera.</i>	5 8º
190.-	<b>Lucani</b>	<i>Pharsalia</i> cum notis.	1
191.-	<b>Lucani</b>	<i>Id</i> curante Schrevelio.	2 8º
(página 552)			
192.-	<b>Luciani</b>	<i>Opera</i> greco-latina cum notis Frederici Reidzii .	4 4º
193.-	<b>Lucilii</b>	<i>Satyrae</i> cum notis.	1
194.-	<b>Lucrecii</b>	<i>De rerum natura</i> cum comentis. Lambini.	1 4º
195.-	<b>Lucrecii</b>	cum notis Creech, et Avercampi.	2 8º
196.-	<b>Lycophronis</b>	<i>Alexandra;</i> cura Joannis Potteri.	1fol.

**M**

197	<b>Magistri (Thomae)</b>	<i>Opera</i> cum notis Bernart.	1
198	<b>Malvenda</b>	<i>De Anti-Christo.</i>	2fol.
199	<b>Manilii (M)</b>	<i>Astronomicon.</i>	1 4º
200	<b>Manucii (Pauli)</b>	<i>In epistolas Ciceronis, ad Brutum et Q. Fratrem</i>	1
201	<b>Manucii (Pauli)</b>	<i>Adagia</i> greco-latina.	1 4º
202	<b>Manucii (Pauli)</b>	<i>Id.</i> otra edicion.	1
203	<b>Manucii (Pauli)</b>	<i>In Epists. Cicers. ad Atticum.</i>	1
204	<b>Manucii (Pauli)</b>	<i>Apotegmata.</i>	1
205	<b>Martialis</b>	<i>Epigrammata</i> cum notis variorum.	1 8º
206	<b>Martialis</b>	<i>Id.</i> cum notis.	1
207.-		<i>Masculi Lyricorum.</i>	1

208	<b>Masdeu</b>	<i>Orazione in morte de Muriel.</i>	1
209	<b>Maximi (Valerii)</b>	<i>Exempla cum notis Pigii.</i>	1 8 <sup>o</sup>
210	<b>Mayans</b>	<i>Gramatica</i>	6 8 <sup>o</sup>
211	<b>Mayoragii</b>	<i>In Rhetoricam Aristotelis</i>	1 4 <sup>o</sup>
212.-		<i>Memorial de la vida Christa.</i>	1
213	<b>Menandri</b>	<i>Fragmenta cum notis Grotii.</i>	1
214	<b>Mendoza</b>	<i>Guerra de Granada.</i>	1
215	<b>Menochio</b>	<i>In sacram Scriptm.</i>	3fol.
216	<b>S. Methodii</b>	<i>Opera graeco-lat.</i>	1 8 <sup>o</sup>
217	<b>Meyer</b>	<i>Controversiae de Auxiliis.</i>	2 fol
218	<b>Migliaccii</b>	<i>Lampridius delectus.</i>	1 4 <sup>o</sup>
219.	<b>Modicio</b>		
	<b>Monferratensis</b>		
	<b>(Guilielmo)</b>	<i>Virgilius a calumniis vindicatus.</i>	1
220	<b>Moeridis</b>	<i>Lexicon Atticum cum notis Schou.</i>	1
221	<b>Molinae</b>	<i>Opera omnia.</i>	5fol.
222	<b>Molinae</b>	<i>In. D. Thomae.</i>	1fol.
223	<b>Morell</b>	<i>Thesaurus graecae poeseos.</i>	1 4 <sup>o</sup>
224	<b>Musantii</b>	<i>Tabulae Chronologiae.</i>	1 4 <sup>o</sup>
		<b>N</b>	
225.	<b>Nelis</b>	<i>Belgicarum rerum prodrom.</i>	1 4 <sup>o</sup>
226.	<b>S. Nili Abbatis</b>	<i>Opuscula.</i>	1fol.
227.-		<i>Nova descriptio Regni Poloniae.</i>	1
228.-		<i>Nuevo estilo de cartas.</i>	1
		<b>O</b>	
229	<b>Orossandri</b>	<i>De re militari tradita. en español por Gracian.</i>	1
230	<b>Oppianus</b>	<i>De natura et venatione piscium grece et latine ab Scheider.</i>	1 4 <sup>o</sup>
231.-		<i>Oratores Graeci cum plurium comentm. graeco-lat. cura Jacobi Reische.</i>	12 4 <sup>o</sup>
232	<b>Ordoñez</b>	<i>Poetica de Aristoteles.</i>	1
233	<b>Ovidii</b>	<i>Opera ab Hervetio.</i>	4 4 <sup>o</sup>
234	<b>Ovidii</b>	<i>Id. alia editio.</i>	2
235	<b>Orosii (Pauli)</b>	<i>Historia adversus Paganus.</i>	1
		<b>P</b>	
236.	<b>Pallavicini</b>	<i>Assertiones Theologicae.</i>	1
237.-		<i>Parmenides sive de Ideis, et uno rerum principio = Thomsom.</i>	1 4 <sup>o</sup>
238.	<b>Pasini</b>	<i>Rudimenta Grammaticae Hebraicae, et oratio ad lingus. orientales.</i>	1 8 <sup>o</sup>
239.	<b>Pasqual</b>	<i>Vindiciae Lullianae.</i>	4 4 <sup>o</sup>
240.	<b>Pasqual</b>	<i>Aguja nautica.</i>	1 4 <sup>o</sup>
241.	<b>Pasqual</b>	<i>Mens D. Bernardi.</i>	1 8 <sup>o</sup>
242.	<b>Pasqual</b>	<i>Lactacion de S. Bernardo.</i>	1 8 <sup>o</sup>
243.	<b>Patarolli</b>	<i>Series Augustorum.</i>	1 4 <sup>o</sup>
244.	<b>Paterculi (Vellei)</b>	<i>Historia Romana cum notis.</i>	1
245.	<b>Pei</b>	<i>La lege di natura.</i>	1 4 <sup>o</sup>
246.	<b>Perarnau</b>	<i>Meditaciones de Sn. Pablo.</i>	2 4 <sup>o</sup>
247.	<b>Pererii</b>	<i>De principiis.</i>	1fol.

248.	Pererii	<i>In Daniele.</i>	1 fol.
249.	Pererii	<i>Selectae Disput. in Sacrm. Scriptm.</i>	1 4º
250.	Perez	<i>Exemplos morales.</i>	1 f?
251.	Perez	<i>Secretario de Señores.</i>	1
252.	Perissonii	<i>Origines Egiptiacae.</i>	2 8º
253.	Perpiniani (Petri)		
	S.I.	<i>Opera.</i>	4 8º
254.	Petavii S.I.	<i>Theologia.</i>	6 fol.
255.	Petavii S.I.	<i>Doctrina temporum ab Harduino.</i>	3 fol.
256.	Petavii S.I.	<i>Rationarium temporum.</i>	1
257.	Petronii	<i>Satyrae.</i>	2
258.	Phedri	<i>Fabulae cum Batrocomomachia.</i>	1
259.	Phosii	<i>Bibliotheca graeco-latina ab Schotto.</i>	1 fol.
260.	Phosii	<i>In Platonem.</i>	1 fol.
261.	Pichler	<i>Ius Canonicum.</i>	2 fol.
262.	Pindari	<i>Olimpia.</i>	1
263.	Placentini (Gregorii)	<i>De sicilis veterum.</i>	1 4º
264.	Platonis	<i>Opera graeco-latina.</i>	11 4º
265.	Platonis	<i>Id a Fisino.</i>	1 fol.
266.	Platonis	<i>Dialogi cum notis Forster graeco-latin.</i>	1 4º
267.	Platonis	<i>Id cura Guil Etwal.</i>	1 4º
268.	Plauti	<i>Comediae = Boxornii.</i>	1
269.	Plutarchi	<i>Opera graece a Viten. (sic).</i>	6 4º
270.	Plutarchi	<i>Id graeco-latina a Reisque.</i>	12 4º
271.	Plinii Secundi	<i>Historia ab Harduino.</i>	3 fol.
272.-		<i>Poetae Graeci cum notis.</i>	1 fol.
273.-		<i>Poetae graeci veteres.</i>	1 fol.
274.	Polibii	<i>Historia a Casaubono.</i>	3 4º
275.	Polibii	<i>Id en Italiano por Lodovico Dominiche.</i>	1 8º
(página 554)			
276.-	Pollignac (Cards.)	<i>Anti-Lucresius.</i>	1 4º
277.-	Pollux	<i>Onomasticon.</i>	2 fol.
278.-	Pompe (Ausonii)	<i>De differentiis verborum.</i>	2 8º
279.-	Posselii	<i>Galligraphia oratoria.</i>	1
280.-	Potteri	<i>Archeologia Graeca .</i>	2 4º
281.-	Ptolomei	<i>Geographia a Malombra.</i>	1 º
282.-	Pueyo	<i>Collectio maxima conciliorum Hispaniae .</i>	1 fol.

## R

28	Radari	<i>Ad Q. Curtium.</i>	1
28	Ragasii	<i>Thesaurus phrasium poeticarum.</i>	1
285.-		<i>Recherche critique sobre Pontano.</i>	1 8º
286.-		<i>Refranes en francés y castello.</i>	1
28	Ricobonius	<i>De usu Rhetoricae Aristotelis.</i>	1
28	Riccioli	<i>Chronographia reformata.</i>	1 fol.
28	Riccioli	<i>Geographia reformata.</i>	1 fol.
29	Riccioli	<i>Prosodia .</i>	1 8º
29	Riccioli	<i>Id.</i>	2
292-		<i>Rittiramento spirituale.</i>	1 8º
29	Robertelli (sic)	<i>In politicam Aristotelis.</i>	1
29	Rodriguez de Castro	<i>Biblioteca Española .</i>	1 fol.
29	Rodriguez de Mello	<i>De rusticis Brasiliae rebus.</i>	1

## S

296	<b>Sallustii (Crispi)</b>	<i>Opera.</i>	1
297	<b>Salvoni</b>	<i>De federe religionis naturalis cum revelata.</i>	1 8º
298	<b>Sanctius</b>	<i>In Isaiam.</i>	1 fol.
299	<b>Sanctius</b>	<i>In Prophetas minores.</i>	1 fol.
300	<b>Sarbieri</b>	<i>Lyrorum libri IV.</i>	1
301	<b>Sardagna</b>	<i>Theologia.</i>	9 4º
302	<b>Saingiurne</b>	<i>Erario della vita christiana.</i>	1
303	<b>Schrevelii</b>	<i>Lexicon manuale greco-latinum.</i>	1 fol
304	<b>Scribonii</b>	<i>Compositiones medicamentorum.</i>	1
305	<b>Schneider</b>	<i>Carminum Pindaricorum fragmenta.</i>	1
306	<b>Schotti</b>	<i>Adagia graecorum.</i>	1 4º
307	<b>Senecae Philosophi</b>		
	(L.A.)	<i>Opera.</i>	3
308	<b>Senecae</b>	<i>Id cura Justi Lipsii.</i>	1
309	<b>Senecae</b>	<i>Tragediae cum notis Jarnabii</i>	1
310	<b>Senecae</b>	<i>Id cum notis variorum.</i>	1 4º
311	<b>Sigonii (Joann.)</b>	<i>Confutatio Anticotoni.</i>	1
312	<b>Simmachi (Aurelii)</b>		
		<i>Epistolae</i>	1
313	<b>Sinesii</b>	<i>Opera graeco-latina a Petavio.</i>	1 fol.
(página 555)			
314	<b>Sorarius (Cyprianus)</b>	<i>De Arte Rhetorica cum comments. Frederici Ceruti.</i>	1
315	<b>Spondani</b>	<i>Epitome Annalium Baronii.</i>	2 fol.
316	<b>Stephani (Henrici)</b>		
		<i>Thesaurus linguae Graecae.</i>	5 fol.
317.	<b>Stephani (Henrici)</b>		
		<i>De urbibus.</i>	1 fol.
318.	<b>Strabonis</b>	<i>Geographia cum notis Casauboni et aliorum.</i>	1 fol.
319.	<b>Strada (Famiani)</b>	<i>Prolutiones.</i>	1
320.	<b>Strada (Famiani)</b>	<i>De bello Belgico.</i>	2 fol.
321.	<b>Suarez</b>	<i>Metaphisica.</i>	2 fol.
322.	<b>Suetonii Tranquilli</b>	<i>De XII Caesaribus cum notis variorum.</i>	1 fol.

## T

323.	<b>Taciti (Cornelii)</b>	<i>Opera en Latin e Italiano por Davanzanti.</i>	3 4º
324.	<b>Tasso (Torquato)</b>	<i>Il Groffredo.</i>	1
325.	<b>Tertuliani</b>	<i>Opera cum notis.</i>	1 fol.
326.-		<i>Thesaurus Theologicus</i>	13 4º
327.	<b>Thomasini</b>	<i>Vetus et nova Ecclesiae disciplina.</i>	3 fol.
328.	<b>Thuani (Jacobi Aug.)</b>	<i>Historia.</i>	2
329.	<b>Titii (Roberti)</b>	<i>Apologia .</i>	1
330.	<b>Torcellini</b>	<i>Lexicon totius Latinitatis .</i>	4 fol.
331.	<b>Torne</b>	<i>Orazione.</i>	1 4º
332.-		<i>Trabajos de Jesus.</i>	2 4º
333.	<b>Tucididis</b>	<i>De bello Peloponesiaco cum notis variorum = Dukeri.</i>	1 fol.
334.	<b>Tucididis</b>	<i>en Italiano por Strozzi.</i>	1 8º

335. **Turcellini** *De Particulis.* 2

## V

336. **Valentia (Gregorii de)** *Opera* 4fol.  
 337. **Valesii (Henrici)** *Emendationum libri V* 1 4<sup>o</sup>  
 338. **Vanieri** *Lexicon Poeticum .* 1 4<sup>o</sup>  
 339. **Varronis (M <taxada>)** *Opera cum notis Victorii.* 1 8<sup>o</sup>  
 340. **Varronis** en Italiano. 4 4<sup>o</sup>  
 341. **Vibius Sequester** *De Fluminibus quorum mentio ap. poetas fit.* 1  
 342. **Victorii** *In Rhetoricam Aristotelis.* 1 fol.  
 343. **Vida (Geronimo)** *Los Christiados.* 1  
 344. **Vigerius** *De idiotismis graecae dictionis.* 1  
 345. **Virgilii Maronis** *Opera cum notis variorum.* 2  
 346. **Virgilii Maronis** cum notis Scaligeri. 1  
 347. **Virgilii Maronis** en Italiano. 1  
 348.- *Vita de Giovanni Berchmans.* 1 4<sup>o</sup>  
 349.- *Vita de di Belarmino.* 1  
 350.- *Vie de Fr. Bartolomé de los Martires en francés.* 1  
 (pàgina 556)  
 351.- **Vossii** *Ethimologicon linguae latinae.* 1fol.

## X

352.- **Xenophontis** *Opera cum notis.* 1  
 353.- **Xenophontis** *Historia graeca .* 1  
 354.- **Ximenez Platon** *Epitome de la ortografia castellana.* 1 8<sup>o</sup>

## NOTES\*

1.- ABRAHI, NICOLAI LOTHARINGIUS, e S. J.: *Commentarius in tertium volumen Orationum M. T. Ciceronis*, Lutetiae Parisiorum, sumptibus Sebastiani Cramoisy, 1631.

2.- *Carmina. Accedunt selectae quaedam e lyricorum reliquiis, gr.*; potser l'ed. d'Argentor. 1786.

3.- *Anacreonte tradotto in versi italiani da vari* (Bartol. Corsini, Reguier Desmarais, Aless. Marchetti, ed autore anonimo); Venezia, 1736.

4.- Són vàries les edicions conjuntes d'Anacreont i Saphus. Podria tractar-se de: *Anachreontis gr. et lat., et Saphus fragmenta*, curante Jos. Trapp., Londini, 1742.

5.- Ed. d'Amstelodami, 1750

6.- HALLOIX: *Anthologia Poetica graeco-latina*, Duaci, 1617.

7.- LUDOVICI CRESOLLII ARMORICI e S. I., *Anthologia sacra seu de selectis piorum hominum virtutibus animique ornamentis* etc. Lutetiae Parisiorum, sumptibus Sebastiani Cramoisy, 1632.

8.- La *Bibliotheca* fou impressa entre 1672 i 1696.

\* Com s'ha pogut veure, la identificació de les edicions dels llibres del P. Pou és, donada la manca de dades, gairebé impossible. Aquestes notes no tenen, per tant, altra pretensió que la de servir d'algun ajut en la identificació, si més no, d'algunes obres, per a la qual no és obstacle que les edicions, en algun cas, pugin no ser les dels llibres del P. Pou.

9.- *Vetera Romanorum itineraria sive Augusti Itinerarium cum integris* Jos. Simleri, Hieron. Suritae et And. Schotti notis. Amstelodami, apud J. Westernium et G. Smith, 1735.

10.- ANTONINUS, M.: *De rebus suis* cum notis, gr. et lat., Londini, 1697.

11.- *Respuesta a un papel contra el Libro de la vida interior del V. P. Juan de Palafox y Mendoza*. 1a. edic.: Sevilla, 1694, Vàries edicions.

12.- El genitiu grec *argonauticon* del títol fa pensar que es tracta de: *Argonauticon libri IV, graece, scholia vetusta in eosdem libros*; cum annot. Henr. Stephani. Excudebat Henr. Stephanus, 1574; molt rar.

14.- ARBUTHNOTH, J.: *Tables of ancient coins, weights and measme, explained and exemplify'd in severals dissertations*; to wich is add an appendix and dissertatiions by Benj. Langwith., London, 1754; traducció de Dan Koenig, Traj. ad Rhen., Bessling 1756.

15.- *Opera omnia*, graece et latine, veterum et recentiorum interpretum studio emendata, huic editioni accessit brevis ac perpetuus in omnes Aristotelis libros commentarius, auctore Guill Duval, Parisiis, 1619, 2 in fol.

17.- *Rhetorica libri tres*, gr., Aem. Porti interpretatione illustrati, item Fr. Porti comentarii. Spira, Bern. Albinus, 1552.

19.- Podria tractar-se de: BUFFIER, C.: *Practique de la memoire artificielle, pour apprendre et pour retenir aisement la Chronologie et l'Histoire universelle*. 1a ed.; Paris, 1701.

20.- Vàries edis.: Comet., 1597 i Lugd. 1612, 1657.

21.- *Deipnosophistarum libri xv*, gr. et lat., cum notis Dalechampii latina versione; annot. et emendat. juxta Is. Casauboni recensionem adornata. Lugduni, 1657 (2 in fol).

22.- AZORIUS LORCITANUS, J.: *Institutionum moralium, in quibus universae quaestiones ad conscientiam rectè aut pravè factorum pertinentes, breviter tractantur*. Pars I, Aloysium Zannetum, Romae, 1600; Pars II: Romae, Carolum Vullietum, 1606; Pars III: Aegidii Spadae, Romae, 1611. Algunes edicions.

23.- BALDUINUS: *De antiquo calceo*, et JUL. NIGRONIUS: *De caliga veterum*. Amstelodami, 1667; altra edició a Lyon, 1711.

24.- Traducció de l'obra de BARTHELEMI, J. JACQUES: *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce, vers le milieu du IV siècle*, amb nombroses edicions; a l'italià es feu una versió a Venècia, 1791.

27.- GOROPIUS, J.: *Opera hactenus in lucem edita*. Anvers, chez Plantin, 1580.

34.- *Vitae Romanorum pontificum a b. Petro ad Nicolaum I, adjectis vitis Hadriani II et Stephani VI*, auctore Guillelmo Bibliotecario; cum variis lectionibus excerptis ex codds. mss. Ex edit. et cum notis Fr. Blanchini. Romae, 1718-1735, 4 in fol.

36.- BIDERMANNI, JACOBI, S. I.: *Herodiados libri tres sive DD innocentes Christomartyres. Ab Herode tiranno crudeliter caesi*. Apud Uldarium rem. 1622; apud Paulum Balleonium, Venetiis, 1668.

38.- *Esempii et miracoli della Santissima Vergine Maria Madre di Dio, detti nella Chiesa del Giesù in Roma*, dal padre CARLO BOVIO della Compagnia de Giesù. 1a. edic.: Roma, 1672. Altres edicions a Venezia, Giacomo Tomasini, 1716 i 1749, 5 in 12º.

40.- BRISSON, BARNABE: *de Formulis et sollempnibus populi Romani verbis lib. VIII*, ex recensione Fr. Car. Conradi, cum animadve. Jo.-Aug. Bachii, Lipsiae, 1745, in fol.

41.- Podria tractar-se de: BUCHANANI, G.: *Scoti poemata quae extant omnia*. editio postrema Amstelodami, apud Joannem Janssonium, 1641.

42.- *Comentarii linguae graecae*, ab auctore recogniti et aucti. Parisiis, 1529; Diverses edicions.

43.- *Geografie universelle, avec le secours des vers artificiels, et avec des cartes*. Paris, Giffart, 1715; diverses edics.

44.- QUINCTUS CALABER: *Carmina, praetermissa ab Homero*. Vàries edics.

45.- Molt probablement és l'edició de Sevilla, 1501, d'acord amb el títol.

46.- CAMPIANI, EDMUNDI, S.I. *Martyris in Anglia: Opuscula omnia* nunc primum e ms. edita. Parisiis, ex officina, ex nivelliana, sumptibus Seb. 1622; altres edics.

47.- Probablement Lugduni, 1704 o Patavii, 1714, amb vàries edicions.

48.- *Catecismo católico trilingue*, dispuesto por J. Goya, castellano griego y latín, 1798.

49.- Probablement: CANTELIUS, J. JOS.: *De Romana republica, sive de re militari et civili Romanorum, ad explicandos scriptores antiquos*. Ultrajecti, 1696; Lugdunum Batavorum, 1726, in 12º.

50.- Pot tractar-se de: CANTERI, GUIL: *Novarum lectionum lib. VIII*, Antuerpiae, 1571, 3 edic., in 8; o més probablement de CANTERI, THEOD.: *variorum lectionum lib. II*, Antuerpiae, 1547, in 8º.

51.- Madrid, Sancha, 1777; Barcelona, 1800.

53.- CASTELLUS, BARTH.: *Lexicon medicum graeco-latinum*; vàries edics. (Genevae, 1746; Leipzig 1713, Paduae, 1756 etc).

54.- *Comentarios o memorias de la sorpresa de Beletri y de la guerra de Italia el año de 1744*. Madrid, 1788.

58.- CATROU Y ROVILLE, P.: *Compendio de la Historia romana*, trad. del francés por Juan de Haller. Valencia, 1635.

59.- Vàries edics.: Lugdunum, 1548; 1561 etc.

60.- *Eloquentiae sacrae et humanae parallela libri XVI*, auctore P. NICOLAO CAUSSINO, Paris, apud Sebastianum Chappelet, 1623; vàries edics.

61.- *Simbolos selectos y parábolas históricas*, traducido del lat. y aumentado con varias observaciones, por Francisco de la Torre, Madrid, Impt. real, Por J. García Infanzón, 1677.

62.- Joaquín Ibarra, Madrid, 1782.

63.- *Praecipua septem augustissimae Virginis Mysteria* auctore P. ANTONIO CHANUT, e S.J. *Pars prior*. Tolosae, apud Petrum Bosc, 1650; *pars posterior*, ibid., 1655; *tertiam*, apud Arnaldum Columerium, 1657.

64.- La primera edició d'aquesta obra es féu a Venècia, 1484.

65.- Podria ser: *Ciceronis opera* cum delectu commentariorum, studio Jos. Oliveti, Parisiis, Jo. Bapt. Coignard et Guerin, 1740-42; o bé: *Ciceronis opera*, ex edit. Jos. Oliveti, adjectis ad oratorias partitiones nunc primum adnotationibus Jac. Facciolati, nonnullisque ejusdem lucubrationibus ad philosophiae illustranda. Patavii, 1753, amb vàries edicions.

66.- Betinelli, 1748-1751.

71.- Edic. greco-latina, ab Jo. Potero, Oxonii, 1715.

74.- Probablement, la 4ª i darrera edició de CLUVERII, P.: *Introductio in geographiam*, cum notis diversor, ex recognitione Bruzen de Martinière. Amstelodam., 1729; la 1a. es feu a Leyde, Elzevier, 1629.

75.- L'obra compta amb nombroses edicions en 8º des del 1535.

80.- *Observationes Theologicae in aliquod doctrinae capita. praelectionum R. P. F. PETRI MARIAE GAZZANIGA ordinis Praedicatorum*. Ex typographia Sgarigliana, Assisii, 1796.

81.- *Theatrum veterum Rhetorum, Declamatorum etc., quos in Graecia nominabant Sofistas, expositis libris quinque*. Auctore LUDOVICO CRESOLLIO ARMORICO e S. J. Parisiis, apud Sebastianum Cramoisy, 1620 (in 8º).

83.- Podria tractar-se de: *Q. Curtius*, cum omnibus suplem. variantibus lect. commentariis ac notis perpetuis Fr. Modii et varior. curavit et digere Henr. Snakenburg Delphiset, Lugd. Batav., 1744.

84.- L'obra compta amb vàries edicions: *opera gr. et lat.*, Oxonii, 1703; *Opera graeca et latina*, a Dony. Petavio, Paris, 1622; ab Joanne Praevotio, Paris, 1631, etc.

87.- Pot-ser el vol. I de la aleshores inacabada *Opera graeca et latina* edente Joan. Taylor, Cantabrigiae, typis Academ., 1748-572 (2 in 4º).

88.- *Les oeuvres complètes de Demosthène et d'Aeschine, en grec et en français*, traduction de l'abbé Auger. Vàries edics.: Paris, 1775, 1786, 1788, etc.

91.- DENINA, CARLOS: *Cartas críticas para servir de suplemento al discurso sobre la pregunta Qué se debe a la España?*. Trad. por D. Manuel de Urgulu, Madrid, 1783; vàries edics.: 1788; Cadiz, 1786.

92.- *Diccionari d'Autoritats* reduit, del que es feren vàries edics.: 1780, 1783, 1791, 1803.

93.- Edic. graeca et latina, a Pet. Wesenlingio, 1746.

94.- L'obra conté diferents autors: in hoc volumine haec continentur: DIOMEDIS, *De structura et differentia sermonis*, etc; PHOCAS *De nomine et verbo*; CAPER *De latinitate*;

AGRAETIUS, *De ortographia*; DONATUS, *De barbarismo et octo partibus orationis*; SERVIUS ET SERGIUS, *In Donatum*. Finis: Nicolaus Jenson Gallicus.

95.- Edit. graeca et latina, a Balthasare Corderio, Paris, 1644.

96.- *Orbis descriptio*, cum notis et versione latina ab Edw. Wels. Oxonii, e Th. Sheldon, 1704.

97.- La 1a. edició és de 1555, en foli; a partir de 1561 (València), i sobre tot, 1570, n'hi ha varies en foli. Pot ser el P. Pou manejàs l'edició de 1586 o 1636.

98.- *Commentariola critica. I: De disciplina arcani. II: De disciplina evangelica*. (edic. de 1804 a Romae, typis Salvatoris Bombelli).

99.- *Dissertation sur le Dieu Serapis, ou l'on examine l'origine, les attributs et le culte de cette divinité*, par CH. GALIOT, Paris, Barbou, 1760.

100.- *Glossarium ad scriptores mediae et infimae latinitatis*, Parisiis, Dumont, 1733.

101.- *De animalibus*. Graece et latine, ab Abrahi Gronovio, Londini, 1744.

102.- Edició grega de Christ. Kretzschmar, Dresde, 1743.

103.- *Opera graeca et latina: Pyrrhonianum institutionum libri II*, cum H. Stephani versione et notis; *contra mathematicos libri VI*, *contra philosophos libri V*, cum versione S. Herveti graeca. Ed. Jo. Al. Fabricius. Lipsiae, Gleditsch, 1718.

104.- Edició a càrrec de Hieronimus Columna, Neapolis, 1590.

105.- Diverses edicions en aquest format.: a Thom. Naosergio, Argentor., 1544; a Nicolao Schrevelio, Dresde, 1771.

106.- Probablement la de Paris, 1622.

107.- ERPENIUS, Th.: *Rudimenta linguae arabicae.; florilegium sententiarum arabicarum, et clavim dialector.* adjecit Alb. Schultens. Lugd. Batav., 1770. Altres edics.

109.- Ab Henrico Valesio, Paris, 1659, 1668.

111.- EUSTATHII, *Commentarii in Homerum*, gr. Basil., Froben, 1560.

112.- Hamburg., 1718-1754.

113.- Londini, 1703; Hamburg., 1712.

114.- *Sylloge inscriptionum romanorum, quae in Principatu Cataloniae vel extant vel aliquando extiterunt, notis et observationibus illustratarum*, Cervarie Lacetanorum, Ibarra, 1762.

115.- Probablement *Argonauticon libri octo*, cum notis integris Lud. Carrionis, Laur. Balbi, Ger. Vosii, Nic. Heinsii etc. curante Burmanno, Lugd. Batav., 1724.

116.- *Histoire ecclésiastique (jusqu'en 1414), avec la continuation jusqu'en 1595* par le P. JEAN CL. FABRE ET GONJET. Paris, Nimes, 1778.

117.- Publicada entre 1747 i 1879. Els 32 primers volums arriben a 1776.

118.- *Memorias de las reynas cathólicas, historias genealógicas de la casa real de Castilla y de León, todos los trages de las reynas en estampas* etc. Madrid, Marin, 1761.

119.- *Clave historial con que se abre la puerta a la Historia eclesiástica y política*. Madrid, Manuel Fernández, 1743.

120.- *Commentariorum PETRI FONSECAE LUSITANI DOCTORIS THEOLOGI SOCIETATIS JESU. in libros Metaphysicorum Aristotelis Stagiritae*, Tomus I, Romae, apud Franciscum Zanettum, 1577; Tomus secundus: Romae, ex officina Jacobi Tornerii, 1589.

123.- Probablement: *Sibyllina oracula*, commentariis diversorum illustrata opera et studio Servatii Gallaei; accedunt etiam *oracula magica Zoroastris, Jovis, Apollinis, Ashampsychi oneirocriticum* etc., gr. et latin. cum notis varioru. Amstelod., Boon, 1689.

124.- Obra monumental, començada per Claudi Robert (1626), refusa pels germans Sainte Marthe (1715-28) i continuada posteriorment.

125.- Diverses edics.: gr. et lat., cum notis, Paris, 1675, 1577; gr., Basil., 1532.

126.- GALLUCCI, ANG.: *De bello Belgico, ab anno 1593 ad annum 1609, partes duae*, Romae, 1671 (2 in fol.).

131.- És possible que es tracti d'un tom de les obres completes, editades a Lugduni, Anisson, 1658 (6 volums in fol.) o a Florència, 1727.

132.- Veure la nota anterior.

137.- Probablement la traducció de Felipe Scio, Madrid, 1773.

139.- *Nueva idea de la Tragedia antigua o Ilustración última al libro singular de Poética de Aristóteles Stagirita*, Madrid, Francisco Martínez, 1633.

140.- *Origines juris civilis*, cum annot. Got. Mascorsi, Lipsiae, 1737. Hi ha altres edicions del mateix format: Venetiis, 1739, 1758 etc.

142.- *Tabula chronografica status ecclesiae catholicae a Christo nato ad annum MDCXIV*. Coloniae Agripinae, sumptibus Petri Henningii, 1614.

143.- Diverses edicions entre 1539 (Anvers) i 1790 (Madrid, imprenta de Pantaleón Aznar).

146.- HALICARNASO, DIONISIO: *Delle cose antiche della città di Roma*. Trad. per Francesco Venturi, Verona, 1738.

147.- Edic. gr. et lat., a Dan. Paraeo, Francof., 1631.

148.- Probablement la traducció Leonardo Ghini, de la que hi ha varies edicions.

149.- *Ars oratoria absolutissima et libri omnes* gr., cum nova versione et comment. Gasp. Laurentii. Colon Allobr., apud Petrum Aubertum, 1614.

150.- Possiblement, l'edició de Basilea, s. a.

151.- Podria ser : *Historiarum libri VIII*, graece, ex recensione Frid.-Aug. Wolfii, Halis, 1792.

152.- Pot correspondre a diverses edicions, com la de Lugduni Batavorum, 1715, o la de H. Stephani, Londini, 1679; però probablement és la de Walkenard Wessenlingius, Amstelodami, 1763.

153.- Podria ser la de Henricus Stephanus, de 1570.

157.- *Hesychii Lexicon*, auctore N. SCHOW. Lipsiae, 1792.

158.- Probablement és la de BUSSIERES BELLIOCENSIS, IOANNIS DE, S.I.: *Historiae Franciae, pars IV: a Carolo Nono ad Ludovicum decimum quartum*. Lugduni, 1661.

161.- HOMERI *Hymnus in Cererem*, nunc primum editus a Dav. Rhunkeniop, gr. et lat., Lugd. Batavorum 1782. Varies edicions.

162.- La primera edició és de Cambridge, 1711 (in 4<sup>o</sup>), però n'hi ha d'altres: Amstelodami, apud Rob. et Jacob, 1728; Lipsiae, 1764, etc.

164.- *Bibliothèque de prédicateurs*, Lyon, 1712 i anys següents, 22 volums in 8. Els 8 primers: *Sujets de morale chrétienne*.

166.- Praga, typis universitatis Carolo-Fernandea, in Collegio Societatis Jesu, 1757.

168.- Varies edics.: *opera* gr. et lat., ab Joan. Ernesto Grabe, Oxonii, 1702; o gr. et lat., a Renato Massuet monaster. S. Mauri, Parisii, 1710, etc.

170.- S. ISIDORI HISPALENSIS *Opera omnia*, denuo correctata et aucta, recensente Faustino Arevalo, Romae, 1793 a 1803.

171.- *Opera omnia* cum notis Hieronimy Wolfii, Bâle, ex officina oporiniana, 1570.

172.- Traducció italiana de: YOUNG, ARTHUR: *Travels during the years 1787, 88, 89 and 90 undertaken more particularly with a view of ascertaining the cultivation, wealth, resources and nacional prosperity of the Kingdom of France*. London, 1792.

173.- Edit. gr. et lat. a Thoma Sale, Oxonii, 1688.

174.- Posiblement: *Opera* gr. et lat., Morel, Paris, de 1615 al 1636.

175.- Cum notis variorum, accurante C. Schrevelio, Lugduni Batavorum, 1671.

177.- *Concordia Chronologica in technicam et historicam divisa*, edente Brielio, Parisiis, ex typografia regia, 1656-1670.

178.- *Regulae accentuum et spirituum graecorum*, Paris, 1697.

179.- Probablement: *Opera*. editio novissima cui manum primam adhibuit J. B. Lebrun, ultimam Nic. Lenglet du Fresnoy. Paris, de Bure, 1748.

180.- La primera edició és de 1752.

181.- París ?, 1674.

183.- Probablement l'edició de València, 1770.

184.- Pot ser es tracti de: *Histoire des différents peuples soumis a la Russie*, (2 vol.), Paris, 1783; del mateix autor hi ha també una *Histoire de Russie continué jusqu'a la mort de Paul Ier.*, la 4ta. edició de la qual és de 1812.

- 186.- *Lexicon Hebraico-Chaldaicum biblicum*, del que hi ha varies edicions: opus observationibus grammatico-criticis conflatum, a Musellio et Jo. Ma. a sancto Josepho etc., Avenione, 1765; Lugduni, 1770, etc.
- 187.- Gr. et lat., ab Joan. Christ. Wolko, Amstelodami, 1738.
- 188.- *Opera omnia*, Antuerpiae, ex officina Plantin, 1637; varies edicions.
- 190.- Hi ha diverses edics.: *Pharsalia*, cum notis Hug. Grotii et Rich. Bentley, Strawsbery-Hill, 1761; *Pharsalia*, ex emendatione Hug. Grotii, cum notis Farnabi, Francofurti, 1624, etc.
- 192.- Podria ser: *Opera* gr. cum nova versione latina Tib. Hemsterhusii et Joan. Mat. Gesneri, graecis scholiis ac notis variorum, cura Tib. Hemsterhusii et et Jo. Frid. Reitzii, Amstelodami, 1743.
- 193.- Podria ser: *Satyrarum quae supersunt reliquiae*; Fr. Jani Doura collegit, disposuit et notas addidit, Lugd. Batavor., Raphelengius, 1597; Amstelodami, 1661 i altres.
- 194.- Edic. de Paris, 1570.
- 196.- Edit. gr. et lat., ls. seu potius Joan. Tzetzae comentariis; cura et opera Joan. Potteri. Oxonii, e Theatro schel., 1702; una altra edició és de 1697.
- 197.- *Opera* gr. et lat., ab Joan. Bernard, Lugd. Bat., 1757.
- 198.- *De Antechristo libri undecim*, Romae, apud Ca. Vulletum, 1604.
- 199.- Diverses edicions, London, 1739, Paris 1679 etc.
- 200.- *In epistolas Ciceronis ad M. Junium Brutum et Qu. Ciceronem fratrem commentarius*. Venetiis, Aldus, 1557 i 1562; Leipzig, 1779-80 etc.
- 201.- Venetiis, 1585.
- 203.- *In Epistolam Ciceronis ad Atticum commentarius*. Venetiis, apud Aldi filios, 1547, 53, 57, 61, 68, 72 etc.
- 205.- Podria tractar-se de: *Epigrammata*, cum notis Farnabii et variorum; accurante Corn. Schrevelio, Lugd. Bat., ex officina Hackiana, 1670.
- 206.- Edic. d'Amstelodami, 1701.
- 208.- In Lugo, stamperia di Giovanni Melandri, 1796.
- 209.- Edic. de Lugd. Batav., 1660.
- 210.- *Gramática de la lengua latina*, Valencia, Orga, 1768-1771.
- 211.- *Explanatio in Rhetoricam Aristotelis*, Pat. 1689.
- 213.- MENANDRI et PHILEMONIS *reliquiae*, gr. et lat., cum notis Hug. Grotii et Joan. Clerici. Amstelod., 1709.
- 214.- *Guerra de Granada hecha por el rey de España Don Phelipe II contra los moriscos*. Lisboa, 1667. Nueva impresión 1776.
- 215.- MENOCHIUS, JO. STEPH.: *comentarii totius Scripturae*, Venetiis, ex Typografia Remondiana, 1758.
- 220.- MOERIS: *Lexicon Atticum*, cum Jo. Hudsoni, Steph. Bergleri, Cl. Sallieri, Schaligeri aliorumque notis (...) Lipsiae, Hartmann, 1759.
- 221.- MOLINAE, L., S. I: *Opera omnia, tractatibus quinque tomisque totidem comprehensa*. Genevae, 1759.
- 222.- *Commentaria in primam Divi Thomae partem*. Conchae, 1592.
- 223.- MORELL, THOMAS: *Thesaurus graecae poeseos, sive lexicon graeco-prosodiacum, versus et synonyma complectens*, Etonae, 1762.
- 224.- MUSANTIUS, JO. DOM.: *Tabulae Chronologicae, quae sacra, politica, bellica etc ad omnigenam historiam complectuntur, ab orbe condito usque ad annum 1750*. Romae, 1750.
- 226.- *Tractatus sive opuscula ex codd. mss. eruta*; Jos. Mar. Suaresius graece primum edidit, latine vertit ac notis illustravit. Romae, typis Barberinis, 1673.
- 228.- *Nuevo estilo de cartas y formulario de escribir cartas misivas y responder a ellas*, Toledo, 1674.
- 229.- Barcelona, Dídaco Gracián Aldrate, Bonat, 1556.
- 230.- OPPIANI *De venatione et de piscatione libri*, cum paraph. graeca, *libros de aucupium* gr. et lat., curavit Joh. Gottob. Schneider, Argentorati, Koenig, 1776.
- 231.- Lipsiae, 1770-1775.

232.- *La Poética*, dada a nuestra lengua castellana, por D. ALONSO ORDOÑEZ DAS SEYJAS Y TOBAS. Madrid, 1628; o, més probablement: *La poética de Aristóteles* en gr. y castellano, Madrid, 1778.

235.- Podria ser: *Adversus paganos historiarum libri VII, ut et apologeticus contra Pelagium, de arbitrii libertate ad fidem inst. adjectis integris notis* Fr. Fabricii et L. Lantii recensuit suisque animadversionibus illustravit Sigeb. Havercampus. Lugd. Batav., 1738.

236.- *Assertionum Theologicarum Sfortiae Pallavicini sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Jesu libri quinque*. Romae, typis haeredum Corbeletti, 1648.

239.- PASQUAL, ANTONIO RAYMUNDO: *Vindiciae Lullianae sive demonstratio critica immunitatis doctrinae illuminati doctoris B. Raymundo Lullii martiris, ab erroribus eidem a Nicolao Eymerico imfactis, a censuris ab Albitrio Cardinali relatis: reliquisque aliorum lituris fundata*.

240.- *Idem: Descubrimiento de la aguja nautica, de la situación de la América, del arte de navegar, y de un nuevo método para el adelantamiento de las artes y ciencias. Disertación en que se manifiesta que el autor de todo lo expuesto es el Beato Raymundo Lulio*. Madrid, 1789.

241.- *Idem: Mens divi Bernardi de immaculata a Sanctae Mariae Virginis Deiparae conceptione. Exposita a R. P. ...* Palmae Majoricarum, typis D. Ig. Serra regii typ., anno MDCCLXXXIII.

242.- *Idem: Ilustración al portentoso favor de su leche celestial con que se distinguió a María Sma., al Padre San Bernardo abad de Claraval, y refutación de algunas críticas que lo han querido dudar*. Mallorca, 1728.

246.- *Meditaciones sobre la excelencia y virtudes del glorioso doctor de las gentes san Pablo*. Madrid, 1790.

247.- *De communibus omnium rerum naturalium principiis et affectionibus libri XV ... ad VIII libros de physico auditu*. Romae, 1571, etc.

248.- *Commentariorum in Daniele prophetam*, Lugduni, 1591.

249.- *CLXXX disputationes selectissimae super libro Apocalypsis B. Joannis Ap.*, Lugduni, 1647.

250.- *Para todos, Exemplos morales humanos y divinos. En que se tratan diversas ciencias, materias y facultades, repartida en los siete dias de la semana*. Madrid, 1622.

251.- *Secretario de Señores, y las materias cuyados y obligaciones que le tocan, estilo y exercicio del. Con seiscientas sesenta cartas reunidas para todos estados*. Madrid, 1613, 1622 etc.

252.- PERIZONII: *Origines Babyloicae et Aegyptiaca*, Lugd. Bat., 1711.

253.- *Opera omnia*, Romae, 1749.

254.- *Opus de theologicis dogmatibus (...)* notulis Theoph. Alethini., Amstelod., Saelet., 1700; hi ha altres edics. (Paris 1644; Venise, 1745; Venise, 1757).

255.- *Opus de doctrina temporum, cum praefatione et dissertatione de 70 hebdomadibus J. HARDUINI*, Anterpiæ, (Amstelodami), 1705.

256.- *Rationarium temporum, ad nostra usque tempora continuatum*. Lugd. Batav., 1724 o 1745.

259.- PHOCIUS: *Bibliotheca*, ab Andrea Schotto versa latine, notis ex eadem versione Hoeschelii. Rothon., 1693.

261.- *Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, seu Jus canonicum secundum Decretalium Gregorii Papae IX titulos explicatum* etc. in lucem dedit R. P. Vitus Pichler, S. J., Augustae Vindelicorum, 1723, 1728; varies edics.: apud Nicolaum Pezzanae, Venetiis, 1730, etc.

262.- Probablement: *Olympia, Nemea, Pithia, Isthmia*, gr. et lat., Oxon., 1697.

263.- *De siglis veterum Graecorum, opus posthumum* etc. Romae, 1757.

265.- *Opera omnia* gr. et lat., Marsilio Ficino interprete. Lyon, 1590; Francofurti, 1602.

266.- *Dialogi V (Amatores, Euthyphoro, Apologia Socratis, Crito, Phaedo)*, gr. et lat., recensuit notisque illustravit Math. Forster. Oxonii, e typ. Clarend., 1745; reimp., 1752, 65 i 72.

- 267.- PLATONIS *Dialogi III (Alcibiades uterque et Hipparchus) quibus praefiguntur Olympiadori, vita Platonis* etc., gr. et lat., opera et studio Guil. Etwal, Oxonii, e typ. Clarend., 1771 (in 8<sup>o</sup>).
- 268.- Probablement l'edició de Lugduni Batav., 1645.
- 270.- Lipsiae, 1774-78, gr. et lat., a Jo. Ja. Reiske, (10 in 8<sup>o</sup>).
- 271.- *Historia Naturalis*, interpretat et notis illustrat Joan Harduinus, editio altera, Parisiis, 1723.
- 272.- Probablement es tracta de: *Poetae graeci principes heroici carminis et alii nonnulli*, graece, studio Henr. Stephani, 1566.
- 273.- *Poetae graeci veteres, carminis heroici scriptores qui extant omnes; item tragici, comici, lyrici, epigrammatarii, additis fragmentis* etc, gr. et lat., cura et recensione Jac. Lectii. Coloniae Allobr., 1606-1614.
- 274.- *Historiae graecolatinae* a Casaubono cum notis, Lipsiae, 1641.
- 276.- POLIGNAC, MELCHIOR DE: *Anti-Lucretius, sive de deo et natura*, stud. Car. de Rothelin editus, Parisiis, 1747.
- 277.- *Onomasticum gr. et lat.* comentarius G. Jungermanni, itemque alius Jo. Kóhni. Omnia contulerunt ac in ordinem redigerunt .... Jo.Henr. Lederlinus et Tiberius Hemsterhuus, Amstelod., Westen, 1706.
- 280.- *Archeologia graeca sive veterum Graecorum, praecipue vero Atheniensium ritus civiles, religiosi* etc., expl. Lugd. Batav. 1702, in fol; *Archeologia graeca, or the antiquities of Greece*, Oxford, 1699.
- 281.- Possiblement: PTOLOMAEI *Geographia*, Venetiis, 1562.
- 282.- A Josepho Cardinalium de Aguirre edita. Madriti, 1784.
- 286.- Probablement: *Refranes o proverbios españoles en francés y castellano; con cartas en refranes* de BLASCO GARAY. Lyon, 1614.
- 288.- *Chronologia reformata et ad certas conclusiones redacta*. Bononiae, 1669.
- 292.- *Ritiramento spirituale per impiegar un bene dell'Anima otto evero dieci giorni nella considerazione della Verità eterne all'Idèa degli Esercittii Spirituali* di S. Ignazio Loiola. Venetia, Niccolo Pezzana, 1697 (in 12<sup>o</sup>).
- 294.- De la Iglesia, Madrid, 1781-86. Tom I: dedicat als escriptors rabins; tom II: escriptors gentils i cristians.
- 298.- *In Issaiam prophetam comment. cum paraphrasi*, Maguntiae, 1616.
- 299.- *In duodecim Prophetas minores et Baruch comentarii cum paraphrasi*, Lugduni, 1621.
- 300.- SARBIEVIUS, vel SARBIEWSKI, MATHAEUS CASIM.: *Lyricorum libri IV, epodon lib. unus uterque epigrammatum*. Antuerpiae, Moretus, 1632.
- 301.- *Theologia dogmatico-polemico quae adversus veteres novasque haereses ex Scripturis, patribus atque ecclesiastica historia catholica veritas perpropugnatur*. Recensuit P. CAROLUS SARDAGNA, S. J., Ratisbone, 1770-72.
- 303.- *Lexicon manuale greco-latinum et latino-graecum*, Petavii, 1759.
- 304.- Pel títol sembla tractar-se de l'edició d'Argentorati, 1786 (denuo ad editionem rhodianam editae a J. M. Bemhold); les edicions anteriors porten un títol parcialment diferent.
- 305.- Possiblement l'edició de Francf., 1777.
- 306.- Anvers, 1612.
- 308.- Les dades són insuficients. Podria ser l'edició d'Antuerpiae, 1605; Paris, 1614; Basilea, 1629 etc.
- 309.- Venetiis, Baba, 1643, cum notis Farnabii.
- 310.- *Opera quae extant omnia*, cum notis variorum. Diverses edics.: Lugduni Batavorum, 1619; Genovae, 1526.
- 313.- Probablement l'edició de Paris, 1631.
- 315.- SPONDANI, H.: *Epitome Annalium ecles. Baronii, cum breve actuario ad annum 1630*. Lutetiae, Paris, 1630.
- 316.- *Thesaurus Graecae Linguae* ab HENRICO STEPHANO constructus, 1572.
- 317.- STEPHANUS BYZANTINUS: *De urbibus*, graece. 1a. edic.: Venetiis, apud Aldum Romanum, 1502. Diverses edics.

319.- Probablement es tracta de l'edició d'Isaac Casaubon de Genevae, 1587, o Paris, 1620.

320.- *De bello Belgico decades duae*, Romae, 1632-1647 (2ona. edic.).

321.- *Metaphysicorum disputationum* tomí duo, Venetiis i Parisiis, 1619.

323.- *Opere di Cor. Tacito*, con la traduzione in volgar fiorentino di Bern. Davanzati, con le postille del medesimo. Varies edics.: Firenze, P. Nesti, 1637 (in fol); Padova, 1755 (2 in 4<sup>o</sup>), etc.

326.- *Thesaurus Theologicus variar. dissertationum* NAT. ALEXANDRI PETAVII, SIRMONDI, MABILLONII, CONSTANTII, NORISII, GARNERII et aliorum. Venetiis, 1762.

327.- Probablement l'edició de París, 1725.

328.- THOU, JACQUES AUG.: *Historiarum libri CXXXVIII, ab anno 1546 ad annum 1607*, quibus adjuncti sunt NIC. RIGALTI *De rebus Gallicis libri tres* et *Sylloge scriptorum varii generis et argumenti ad Thuanum vel Thuaneam historiam pertinentium*. Londini. Sam Buckley, 1737.

330.- Amb tota probabilitat és l'edició italiana del *Lexicon totius latinitatis* de AEGIDIUS FORCELLINI, de 1771.

332.- Tal vegada una edic. de: *Trabajos de los apóstoles en la fundación de la Iglesia Cristiana*. Madrid, 1793 (2 in 8<sup>o</sup>).

333.- *Thucydides libri VIII* gr. et lat., cum adnt. integris H. Sytephani et Joh. Hudsonii, recensuit notas suas addidit Jos. Wasse; editionem curavit suasque animadversiones adiecit Car. Andr. Dukerus, cum variis dissertationibus etc. Amstelodami, apud Westenius, 1731.

334.- *Gli otto libri delle guerre fatte tra popoli della Morea e gli Ateniesi*. Dal greco idioma nella lingua toscana trad. per Francesco di Soldo Strozzi, Venecia, Vangris, 1545; altres edicions.

335.- TURSELLINUS ROMANUS, H.: *De particulis latinae orationis libellus utilissimus*, 1a. edic. Leipzig, 1769 (in 8<sup>o</sup>). Varies edicions.

336.- *Commentariorum theologorum tomí IV, in quibus omnes materiae quae cont. in summa theol. S. Thomae ordine explicantur*. Ingolstadii, 1592-1597; altres edics.

337.- *Emmendationnum libri V, et de critica libri II; (...) accedunt H. VALESII orationes de laudibus Ludovici XIV et carmina nonnulla inedita*, curante P. Burmanno, Amstelodami, 1740.

338.- VANIERE, JAC.: *Dictionarium poeticum*, Lugduni, 1722.

339.- *Opera omnia*, cum notis Scaligeri, Turnebi, Victorii et Augustini; accedunt *Tabulae naufragii seu fragmenta ejusdem auctiora et meliora*, Durdrehti, Berewont, 1619; podria ser també l'edició de 1573, a cura de Henricus Stephanus.

341.- VIBIVS SEQVESTER: *De fluminibus, fontibus, lacubus, nemoribus, paludibus, montibus, gentibus quorum apud poetas mentio fit; ex recensione et cum adnotationibus F. Hesselii*, Roterodami, Villis, 1711; podria ser també l'edició comentada de J. Jacq. Oberlinus, Argentorati, 1778.

342.- Pot ser es tracti de VICTORII (per VICTORIA): *Comment. in 3 lib. Aristot. de arte dicendi*. Florent., 1579.

343.- *Los Christiados*, trad. en verso por J. M. Cordero Valmiano, Anvers, 1554.

344.- *De praecipuis graecae dictionis idiotismis*, 1632.

349.- *Vita del venerabile cardinale Roberto Bellarmino Arcivescovo di Capua e religioso della Compagnia di Giesú*, In Roma, nella stamperia Komarek, 1748.

350.- *La vie de Dom. Barthelemy des martyrs*, (traducció anònima atribuïda a Th. Foss, i Le Maitre de Sacy), Paris, 1663; varies edicions.

351.- *Etymologicon Linguae latinae*. Praefigitur ejusdem de litterarum permutatione. Editio nova quam plurimis ISAAC VOSII observationibus aucta. Amstelodami, 1695 (tom I de les obres completes).

354.- Edició de Baeça, 1614.

## RESUM

L'inventari de la llibreria de l'humanista algaidí P. Bartomeu Pou (1727-1802), realitzat per l'erudit P. Lluís de Villafranca, ens ofereix una perspectiva de la formació i evolució del seu pensament. Un primer acostament ens permet destacar:

Una quarta part, aproximadament, de les obres de la biblioteca són de tema religiós; semblen respondre, més aviat, a una mentalitat conservadora interessada més pels aspectes històrics que pels doctrinals.

Més de la meitat dels llibres estan dedicats a Grècia i Roma; denoten un canvi d'actitud des d'una inicial prevenció i adversió envers el grec (ben patent a les *Theses Bilbilitanae*, publicades el 1762) fins a una admirativa valoració d'aquesta llengua i cultura.

Un nucli reduït però significatiu d'obres italianes ens permet constatar una aproximació del P. Pou a Itàlia i la seva cultura, més profunda del que s'havia cregut.

El present article consta d'una Introducció, amb l'estudi qualitatiu i la petita història de la biblioteca, el llistat de les obres, i un conjunt de notes que completa les dades de l'inventari.

## ABSTRACT

The inventory of Father Bartomeu Pou's bookshop, a humanist from Algaida (1727 - 1802), carried out by the erudite Father Lluís de Villafranca, offers us a perspective of the formation and evolution of his thinking. A first approach permits us to point out:

- An approximate fourth part of the library works deals with religious themes; they rather seem to correspond to a conservative mind more interested in historical aspects than doctrinal matters.

- Over a half of the books are dedicated to Greece and Rome; they show a change of attitude after an initial prejudice and opposition to the Greek language (clearly manifested in "Theses Bilbilitanae", published in 1762) until he gives to understand and admiring appraisal of that language and the culture attached to it.

- A reduced but significant number of Italian works allows us to verify an approach of Father Pou to Italy and her culture deeper than what was thought of it.

The present article is composed of an Introduction with the qualitative study and the little history of the library, as well as the listing of works and a set of notes that complete the inventory data.